

Norsk lovgivning om sikringsmidler mot farlige forbrytere.

Av byråchef i Justisdepartementet KRISTIAN HANSSON.

Den norske straffelov hadde også for andringen i 1929 bestemmelser som hjemlet visse sikringsforanstaltninger mot farlige forbrytere. Etter lovens § 65 kunde en person som hadde gjort sig skyldig i flere fullbyrdede eller forsøkte forbrytelser (av grovere art) holdes i fengsel utover straffetiden, dog ikke lenger enn det tredobbelte av straffens lengde og ikke mere enn 15 år. Vilåret for en slik forvaring var at lagretten (juryen) hadde svart ja på et spørsmål om den skyldige måtte anses særlig farlig for samfundet eller for enkeltes liv, helbred eller velferd. Denne bestemmelse vakte en viss opsikt da straffeloven blev vedtatt i 1902. Og forsåvidt med rette som der på den tid neppe var mange tilsvarende bestemmelser i andre lands straffelover (bortsett kanskje fra U. S. A.). § 65 fikk imidlertid ikke stor praktisk betydning. Den er bare blitt brukt 3 ganger.

I straffelovens § 39 hadde man en annen sikringsbestemmelse som tok sikte på personer som på grunn av utilregnelighet eller forminskede tilregnelighet måtte anses farlige for rettssikkerheten. De forføininger som i såfall stod til rådighet var anvisning av eller forbud mot et bestemt oppholdssted eller anbringelse i sinnssykeasyll, kur-, pleieanstalt eller arbeidshus i henhold til nærmere administrative forskrifter. Heller ikke denne bestemmelse fikk nogen særlig stor anvendelse i praksis, omenn langt større enn § 65.

Fra 1. januar 1905, da straffeloven tråtte i kraft og inntil utgangen av 1924, var ialt 23 menn og 1 kvinne besluttet innsatt i arbeidshus i henhold til denne bestemmelse. De forholdsregler som blev satt i verk efter § 39 kunde opheves av Justisdepartementet, når forfoiningen efter innhentet lægeerklæring ikke lenger ansæes nødvendig.

At de nevnte bestemmelser fikk så liten praktisk anvendelse, har flere årsaker, som det her ikke er plass til å komme nærmere inn på.

Det var derfor naturlig at Straffelovkomiteen av 1922 kom til å beskjeftige sig med spørsmålet om nye og mere brukbare lovregler på dette område. I sin innstilling (av 1925) har komiteen også utførlig behandlet spørsmålet om sikringsmidler og de prinsipper eventuelle nye bestemmelser bør bygge på. Komiteens forslag blev lagt til grunn for den senere behandling av loven og er i sine hovedtrekk gjennomført i den forandring av straffeloven som blev vedtatt 22. februar 1929 og som tråtte i kraft 23. mars s. å. Lovteksten er inntatt i en oversikt over fengsels- og tvangsarbeidsvesenet i Norge i 1929 (Nord. Tidsskrift for Strafferet 1930, side 144 flg.). Den nye lovs regler omfatter to hovedgrupper av forbrytere: § 39 gjelder sinnssyke eller bevisstløse og personer med mangelfullt utviklede eller svekkede sjelsevner. § 39 a. tar særlig sikte på de folk som man pleier å regne til kategorien »vaneforbrytere«. § 39 b. gir nærmere regler om rettergangen og overlater til Kongen å gi de nærmere administrative forskrifter som måtte trenges.

Sinnssyke og halvtabnorme (§ 39). For å kunne anvende sikringsmidler mot disse personer oppstiller loven 2 vilkår:

1. at der er begått en handling som rammes av et straffebud.
2. at det er fare for at gjerningsmannen påny vil foreta en slik handling.

ad 1. Er handlingen begått under en forbigående nedset-

telse av bevisstheten eller av en person med mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner eller i bevisstløshet som er en følge av selvforskyldt rus, skal den være straffbar etter de almindelige regler i straffeloven. Er det en sinnssyk eller bevisstløs person som har utført handlingen, må den være av den art, at den vilde vært straffbar om den var blitt begått av en tilregnelig person. At handlingen er av denne beskaffenhet må fastslåes av domstolen etter de vanlige rettergangsregler.

ad 2. Det faremoment som gjerningsmannen må fremby for å begrunne sikringsmidler, må henge sammen med den sjelstilstand hvorunder han har handlet. Der må være en viss årsakssammenheng mellom denne tilstand og muligheten for nye straffbare handlinger. Hvis en mann f. eks. har begått forbrytelsen i selvforskyldt rus, må mannens tilbøielighet til å beruse sig være av en viss symptomatisk karakter. Man må kunne regne med at han igjen vil beruse sig og herunder komme til at begå nye straffbare handlinger. Domstolen må altså gjøre sig op et skjønn om den faregrad som gjerningsmannens tilstand, hans optreden og handlemåte måtte fremby for fremtiden. At dette ikke alltid vil være så lett sier sig selv. Og retten må her kunne kreve omfattende og nøiaktige opplysninger for sin bedømmelse av gjerningsmannen. Som regel vil der jo foreligge uttalelser om dette spørsmål bl. a. fra sakkyndige læger. Men domstolen er ikke bundet herav. Den skal avgi sin egen selvstendige vurdering. I lagmannsrettssaker tilligger denne avgjørelse lagretten (juryen).

Domstolens myndighet til å beslutte sikring eller avslå en begjæring herom er forskjellig eftersom det dreier sig om en handling av mer eller mindre grov karakter. Etter § 39 punkt 1 er det tilstrekkelig at der foreligger en handling som rammes av et straffebud, likegyldig av hvad art. Det er derfor naturlig at loven her har overlatt til rettens skjønn om sikringsmidler skal anvendes. Etter punkt 2 skal retten derimot treffe beslutning om sikringsmidler,

når gjerningsmannen frembyr fare for å kunne utføre en rekke grovere forbrytelser som nærmere er opregnet. Denne opregning omfatter en rekke forskjellige grupper, således grovere almenfarlige forbrytelser som forøvelse av brann, etc., de fleste sedelighetsforbrytelser, visse forbrytelser mot den personlige frihet, drap og grovere legemsskade, fosterfordrivelse (av andre enn moren), grovt tyveri, utpresning og ran samt grov skadetilføielse. I disse tilfeller har retten bare å avgjøre hvorvidt der foreligger en fremtidig fare for slike handlinger fra den tiltaltes side. Kommer retten til et bekræftende resultat forsåvidt, må den beslutte sikringsmidler anvendt.

De forføiinger som står til rådighet, er opregnet som en rekke alternativer i § 39 punkt 1, litra a—f. Det er en temmelig rik variasjon å velge mellom, fra de mildere forholdsregler som alkoholforbud, opholdsforbud m. v. til de strengere som innsetning i arbeidshus eller fengslig forvaring. Loven gir som rimelig er ikke anvisning på hvilke midler bør komme til anvendelse overfor de forskjellige grupper av personer. Avgjørelsen herav kan treffes av retten, om den finner grunn til det, men kan også overlates til påtalemyndigheten, når rettens beslutning omfatter flere alternativer. Det er adgang til å bruke flere forføiinger samtidig, og det sier sig selv at dette ofte vil være både praktisk og nødvendig, når det gjelder de mere lempe- lige sikringsmidler, som f. eks. privatforpleining og opholdsforbud. Her vil det kunne være nyttig å pålegge vedkom- mende alkoholforbud og kanskje også stille ham under politiopsikt eller tilsyn. Om bruken av de sikringsmidler som består i anbringelse i kur- eller pleieanstalt, sinnssykeasyl, arbeidshus etc. er det gitt nærmere regler i Justisdepartementets forskrifter av 23. september 1929, og av 27. januar 1930, (se herom Nord. T. f. Str. 1930 s. 146 flg.).

En viktig regel har man i bestemmelsen om at retten i beslutningen skal fastsette en lengstetid for sikringsmidler. Utover denne lengstetid kan forføiingen ikke op-

rettholdes uten at saken påny har vært forelagt domstolen, og den har gitt sitt samtykke. Loven inneholder ingen begrensning av det tidsrum som retten kan fastsette som lengstetid. Den står i så henseende helt fritt. I en dom som nylig blev avsagt av Oslo byrett over en sinnssyk sedelighetsforbryder, blev lengstetiden satt til 20 år. Det var imidlertid en sak av mere ekstraordinær art (drap av en liten pike). I de normale tilfeller vil lengstetiden efter den praksis som hidtil foreligger, bli langt kortere, som regel fra 3 til 5 à 6 år. I en rundskrivelse til Riksadvokaten har Justisdepartementet fremhevet at tiden ikke bør settes for kort. Særlig fordi det regelmessig vil vise sig praktisk å kunne foreta en forsøksvis innstilling eller lempning av den trufne forfoining. Departementet mener at en prøvetid under 5 år som regel vil være for kort og ikke svare til hensikten.

Myndigheten til å opheve, bytte eller gjenopta et sikringsmiddel er tillagt Justisdepartementet. Dette er således et av de punkter, hvor loven avviker væsentlig fra straffelovkomiteens utkast. Komiteen hadde nemlig foreslått at disse avgjørelser (ved siden av endel andre) skulde legges til et særlig organ, »fengselsretten«, som den enstemmig foreslo opprettet. Komiteen la megen vekt på at en slik domstol blev opprettet, og at den blev organisert slik at den vilde komme til å nyte stor tillit. Fengselsrettens opgave skulde være å vareta samfundets berettigede krav på beskyttelse, samtidig som den også skulde vise den humanitet som måtte være forenlig med dette formål. Med hensyn til rettens sammensetning antydet komiteen at man kunde nøie sig med 3 (eventuellt 5) medlemmer. Den ene av disse burde være en dommer som tillike skulde være rettens formann. Det annet medlem var forutsatt å skulle være Fengselsstyrets chef eller en representant for påtalemyndigheten. Det tredje medlem (eller øvrige medlemmer) burde opnevnes blandt almindelige borgere. Justisdepartementet fant ikke å kunne slutte sig til komiteens forslag

om å oprette en egen fengselsrett. Departementet uttaler herom i proposisjonen at en slik domstol ikke vil medføre nogen særlig fordel, bl. a. fordi den som følge av de store avstander i vårt land i stor utstrekning vilde bli nødt til å bygge sine avgjørelser på skriftlige innberetninger fra de lokale myndigheter og uttalelser av personer som ikke kunde være tilstede. Stortinget fulgte forsåvidt departementet og nogen fengselsrett blev ikke opprettet. Det vilde selvsagt føre for langt — og ligger også utenfor hensikten med denne oversikt — å drøfte hvorvidt de her nevnte avgjørelser bør overlates administrasjonen eller legges til en domstol eller et annet selvstendig organ. Det kan neppe bestrides, at det rent prinsipielt er adskillig som taler for å legge disse viktige avgjørelser til et organ utenfor administrasjonen. Og de grunner som departementet har anført mot en slik ordning, kan neppe erkjennes å være nogen avgjørende innvending. På den andre siden er det utvilsomt så at de betenkeligheter som har vært fremholdt mot å legge denne myndighet i administrasjonens hånd, er sterkt overdrevne og i realiteten lite holdbare. Det kan trygt hevdes at faren for at administrative myndigheter ved disse avgjørelser skulde la sig lede av andre enn strengt saklige hensyn, er så minimal at den kan settes helt ut av betraktning som praktisk realitet. Og den omhyggelige og samvittighetsfulle prøvelse som administrasjonen undergir saker av denne art, er sikkert ikke mindre enn den en domstol eller et annet organ vilde kunne anvende. Den ordning som loven har etablert i Norge, må derfor kunne betegnes som fullt tilfredsstillende. At den er billigere og enklere enn f. eks. en domstolsbehandling er ialfall ingen innvending mot dens brukbarhet.

Det materiale som Justisdepartementet får å bygge på ved spørsmål om ophevelse eller innstilling vil naturligvis være forskjellig etter arten av de sikringsmidler som er anvendt i hvert tilfelle. Loven sier at der som regel bør innhentes erklæring fra sakkyndig læge, det vil si en læge

med kyndighet i psykiatriske spørsmål. I de forskrifter som er utferdiget, har departementet fremhevet at der fortrinsvis bør skaffes erklæring fra læger som er opnevnt som faste sakkyndige i psykiatriske spørsmål, når det gjelder anbringelse i kuranstalt, arbeidshus eller fengslig forvaring. Ved siden av disse lægeerklæringer vil det da bli innberetninger og uttalelser fra vedkommende anstalter, fra tilsynsførende, politiet etc. som man får å bygge på. Spørsmålet om ophevelse eller ombytning av den trufne forføining skal efter de nevnte forskrifter forelegges Justisdepartementet hvert år med de nødvendige erklæringer. Derved vil man altså til stadighet stå i kontakt med de personer som er anbragt på denne måte og kunne avpasse sikringen efter de behov som måtte melde sig til enhver tid og for hver enkelt.

§ 39 punkt 6 inneholder en særregel for sinnssyke som er anbragt i asyl uten at spørsmålet om sikringsmidler har vært behandlet. Bestemmelsen vil få anvendelse på sinnssyke som begår en »straffbar« handling og derefter blir anbragt i asyl efter den almindelige sinnssykelovgivning uten at sak reises om bruk av sikringsmidler. Videre rammer bestemmelsen alle sinnssyke som hadde begått en slik handling og som var anbragt i asyl før loven tråtte i kraft. Før disse sinnssyke kan skrives ut av asylet, skal påtalemyndigheten varsles. Hensikten er den å gi påtalemyndigheten anledning til å reise sak om anvendelse av sikringsmidler, hvis den finner grunn til det. Sådanne sak kan efter § 39 b. 1. reises sålenge adgangen till å anlegge straffesak ikke er foreldet. Men påtalemyndigheten må treffe sin avgjørelse temmelig hurtig. Den sinnssyke kan nemlig ikke holdes tilbake i asylet utover 3 måneder efter at asyldirektøren har gitt varsel om utskrivningen.

Normale — tilregnelige. § 39 a. Mens § 39 gjelder lovover-tredere som er utilregnelige eller personer med såkalt ned-satt tilregnelighet, tar § 39 a. sikte på en annen gruppe,

nemlig de i strafferettslig henseende normale (tilregnelige) forbrytere. For å kunne rammes av § 39 a. må tiltalte ha gjort sig skyldig i flere forsøkte eller fullbyrdede forbrytelser av den grovere type. Oppregningen av disse svarer omtrent til den fortegnelse som finnes i § 39. 2. med nogen få variasjoner. Bestemmelsen vil altså først og fremst få anvendelse på alle som tidligere er straffedømt en eller flere ganger etter de nevnte straffebud, og naturligvis særlig overfor den kategori som har gått ut og inn i fengslene gjennom årrekker, de egentlige vaneforbrytere. Dernæst vil § 39 a. også kunne brukes overfor den som har forøvet to eller flere av de nevnte forbrytelser, selvom vedkommende ikke tidligere er domfelt. Forsåvidt går loven videre enn de fleste fremmede lover og lovutkast, som regelmessig krever tidligere domfellelse for å kunne anvende sikkerhetsforvaring.

Det sikringsmiddel som § 39 a. gir anvisning på, er forvaring. På hvilken måte denne forvaring skal skje uttaler loven sig ikke om. Det er overlatt til Kongen å gi nærmere regler også om dette. Forvaringen vil i praksis måtte få karakteren av en internering fortrinsvis i en lukket anstalt. Det riktige vilde selvsagt være å anbringe disse forvaringsfanger i en særlig anstalt, innrettet for dette formål. Da man for tiden ikke har nogen slik anstalt til rådighet i Norge, er det overlatt Fengselsstyret å avgjøre hvor forvaringen skal skje. Det er sannsynlig at det blir Opstad tvangsarbeidshus som kommer til å ta imot disse forvaringsfanger i den nærmeste tid fremover.

Vilkåret for å anvende forvaring er — ved siden av det objektive: at der er begått flere forbrytelser — også at retten etter en subjektiv vurdering av gjerningsmannen »finner grunn til å anta at han påny vil begå nogen forbrytelse av de her nevnte slags«, d. v. s. som nevnt i oppregningen. Er begge disse vilkår tilstede, har retten plikt til å beslutte sikring. Den kan isåfall ikke noe sig med

bare å idømme straff. Som efter § 39 er det i lagmannsrettssaker lagretten som skal avgjøre om der foreligger nogen slik fare. På samme måte skal retten også her fastsette en lengstetid utover hvilken forvaringen ikke må fortsette uten rettens samtykke.

Før personer med mangelfullt utviklede eller svekkede sjelsevner inneholder § 39 a. 2. en supplerende bestemmelse om at der istedenfor straff og forvaring efter punkt 1. kan anvendes sikringsmidler av den art som er nevnt i § 39. Denne bestemmelse kunde forsåvidt synes overflødig som man antagelig vilde hatt tilstrekkelig hjemmel til slike sikringsmidler efter § 39 punkt 2. Som loven imidlertid nu lyder, må den antagelig forståes slik at § 39 bare tar sikte på personer som har begått en straffbar handling av den nevnte art, mens § 39 a. 2. kommer til anvendelse, når disse personer (med mangelfullt utviklede eller svekkede sjelsevner), har begått flere forbrytelser. Derved blir der formellt et skille i selve lovhjemlen eftersom vedkommende har begått en eller flere straffbare handlinger. Reelt får det dog ingen betydning — bortsett kanskje fra adgangen til å ilegge straff, hvad jeg senere skal nevne.

Lovens bestemmelser om adgangen til å bruke sikkerhetsforvaring skiller sig særlig i ett punkt vesentlig fra Straffelovkomiteens utkast. Komiteen hadde nemlig — ved siden av det forslag som svarer til lovens § 39 a. — i samme § foreslått inntatt en rekke bestemmelser, hvorefter forvaring skulde besluttes alene på helt objektive vilkår, nemlig når vedkommende tidligere var domfelt for forbrytelser som nærmere var opregnet. For tyveri, underslag, heleri (og et par andre forbrytelser) krevet komiteen, at vedkommende skulde være straffet minst 6 ganger før eller minst 3 ganger og med tilsammen minst 3 års fengsel. For de øvrige straffbare handlinger (sedelighetsforbrytelser, drap, ran m. v.) skulde en tidligere dom være tilstrekkelig for å begrunne forvaring. Retten kunde også gi disse regler anvendelse når domfelle hadde sonet straff efter utenlandsk

dom for en handling som vilde vært straffbar efter de opregnede straffebud. Justisdepartementet fant imidlertid i tilslutning til et mindretall i komiteen at disse bestemmelser gikk for vidt og tok dem ikke op i proposisjonen. Departementet mente at komiteens forslag til post 2 (som altså er blitt lov) var tilstrekkelig for behovet, når den bare blev anvendt.

Sikring og straff. Spørsmålet om der i forbindelse med sikringsmidler skal idømmes (og sones) straff, er overordentlig vanskelig å løse på en måte som tilfredsstillende de forskjellige hensyn som melder sig. Vanskeligheten ved å foreta en avgrensning henger sammen med at straff og sikring efter sin art og sitt formål er forskjellige, samtidig som de i adskillig utstrekning faller sammen, særlig i den praktiske utformning og efter den måte de opfattes på av dem som rammes. Ut fra en streng prinsipiell betraktning kan en si at sikring er en reaksjon mot lovbrøteren som ikke har noget med straff å gjøre. Den har stort sett et annet formål, krever tildels andre vilkår og rettes for en del mot personer som straffen erfaringsmessig ikke har virket på. Fra et mere praktisk synspunkt kan en si at der er liten reell forskjell mellem straff og de strengere arter av sikringsmidler, særlig forvaring, men også anbringelse i arbeidshus og kuranstalt. Videre at en straffavsoning i mange henseender kan by gunstig anledning til å lære en person å kjenne og derigjennem bli av betydning for valget av sikringsmiddel. Til dette kommer, at den store almenhet vanskelig vil forstå og anerkjenne en lovhemlet fritagelse for straff, særlig for grovere forbrytelser.

Hvorvidt man vil bruke straff og sikring i forening og som innbyrdes supplerende reaksjoner eller om de skal holdes strengt ut fra hverandre, vil stort sett avhenge av hvilken betydning man vil tillegge disse to grupper av hensyn. Saken er som en kan vente, løst forskjellig i de enkelte land. Det vil her føre for vidt å komme nærmere

inn på de forskjellige sider av spørsmålet. Så meget mer som jeg mener at man ut fra en generell argumentasjon ikke kan betegne den ene løsning som »riktig« og den andre som »uriktig«. En mellomvei — som er anvendt bl. a. av den svenske lov av 22. april 1927 — er å idømme straff, men ikke la den fullbyrde.

Den norske lov kombinerer straff og sikring både overfor de halvtabnorme (som går inn under § 39) og de tilregnelige forbrytere (§ 39 a.). Loven inneholder ingen uttrykkelig bestemmelse om dette for den første gruppe. Det er alene uttalt som en forutsetning (§ 39 post 5) at straff kan ilegges. Hvorvidt straff i det enkelte tilfelle skal idømmes, må avgjøres efter straffelovens almindelige regler herom. Efter disse må retten ilegge straff, når den tiltalte har begått en straffbar handling, medmindre denne er foretatt i sinnssykdom eller bevisstløshet, som ikke er en følge av selvforskyldt rus. (Er dette siste tilfelle, kan straffen dog under særdeles formildende omstendigheter nedsettes under det bestemte lavmål, hvis ikke den skyldige har beruset sig med det forsett å utføre handlingen). Alle andre — også de såkalte mindre tilregnelige eller halvtabnorme — må således idømmes straff, når de blir kjent skyldig, medmindre påtalemyndigheten har reist sak uten å påstå straff i henhold til lovens § 39 b. Er straff ilagt har Justisdepartementet efter loven adgang til å bestemme at straffen helt eller delvis skal falle bort, når sikringsmidler blir anvendt. For de normale forbrytere sier § 39 a. at han »efterat straffen helt eller delvis er avsonet skal holdes i forvaring«. Loven forutsetter altså uttrykkelig at disse personer ikke bare blir idømt straff, men at de også soner den, ialfall delvis, før de blir anbragt i forvaring. Det minste kvantum straff som må sones, er en tredjedel. Når dette er skjedd, kan Justisdepartementet beslutte vedkommende overført til forvaring, hvis det foreligger grunn til det. Som foran antydnet er der innløpet den eiendommelighet i loven, at retten overfor en

halvtabnorm person, som har begått flere forbrytelser, kan anvende sikring efter § 39 istedenfor straff og forvaring efter § 39 a. Nogen slik adgang til å undlate å ilegge straff har retten derimot ikke, når den tiltalte bare har begått en straffbar handling, forutsatt at gjerningsmannen ikke har handlet i sinnssykdom eller bevisstløshet og påtalemyndigheten ikke har anlagt sak etter § 39 b. uten å påstå straff. Denne forskjell får dog ingen praktisk betydning all den stund departementet har herredømme over straffavsoningen for de halvtabnorme. Nogen fast praksis med hensyn til når straffen skal falle bort og når den bør sones, har jo ennu ikke kunnet utvikle sig. Det kan dog nevnes at de tilfeller som hittil er avgjort, går i den retning at man lar straffen falle bort, når der anvendes sikringsmidler av strengere art, f. eks. anbringelse i arbeidshus. Derimot har departementet vært mindre tilbøielig til å la straffen falle bort, når det er spørsmål om en mildere form for sikring, f. eks. privatforpleining. Det lar sig selvsagt ikke gjøre å følge nogen fast bindende regel i alle tilfeller, men det er all grunn til å tro at praksis på dette punkt vil gå i den antydende retning.

Løslatelse på prøve. Den kombinasjon av straff og sikring som loven har etablert, fører naturlig til at særlig forvaringen må ses i nær sammenheng med straffen. Formålet er jo å verne samfundet mot nye forbrytelser fra domfelle. De forholdsregler som treffes mot ham, skal derfor prinsipielt ikke være strengere og ikke vare lenger enn dette formål krever. Finner den ansvarlige myndighet at mannen efter å ha utstått sin straff ikke frembyr vesentlig fare for å skulle begå nye forbrytelser, er det ikke bare uriktig, men også urasjonelt å holde ham i forvaring. Ut fra denne betraktning har loven gitt Justisdepartementet adgang til å løslate en domfelt på prøve, når den idømte straff er avsonet eller når den straff han har utstått og forvaringen tilsammen har vart minst så lenge som den idømte straffe-

tid. Departementet kan sette forskjellige vilkår for prøven, således f. eks. anwise eller forby ham et bestemt opholdssted, stille ham under politiopsikt eller tilsyn, forby bruk av alkohol etc. Disse innskrenkninger svarer til en del av de forføininger som lovens § 39 gir anvisning på overfor de halvtabnorme. Prøvetiden er 5 år. Hvis den løslatte ikke i denne tid har forøvet nogen forsetlig forbrytelse og forøvrig overholdt vilkårene, blir løslatelsen endelig. Han kan ikke lenger anbringes i forvaring i henhold til den oprindelige dom.

Det sier sig selv at der vil bli vist stor forsiktighet med å løslate de personer det her gjelder, på prøve. Men det er en utvilsom vinning at adgangen er der. Om ikke annet vil muligheten av å kunne opnå prøveløslatelse øve en gunstig psykisk virkning på disse fanger. Og bare det vil være av betydelig verdi.

Rettergangsregler. Påtalemyndigheten kan reise sak om sikringsmidler overfor sinnssyke eller halvtabnorme uten å påstå straff. Dette vil særlig bli av betydning når det er spørsmål om sinnssyke som har begått forbrytelser, men kan også tenkes å bli anvendt overfor andre i særlige tilfeller. Vilkåret er dog at adgangen til å reise straffesak ikke er foreldet. Derimot har det ingen betydning om en tidligere forfølgning f. eks. er innstillet. Heller ikke er det nødvendig at der foreligger påtalebegjæring fra nogen fornærmet. Når domstolen beslutter at sikringsmidler skal anvendes eller når den avslår en begjæring fra påtalemyndigheten herom, skal dette skje ved dom. En slik dom kan avsies av alle straffedomstoler, altså såvel av herreds- og byrett som av lagmannsrett og i tilfelle av Høiesterett. Hvor saken skal reises, avgjøres efter de vanlige regler herom i rettergangsloven. Har påtalemyndigheten anlagt sak efter § 39 b. uten å påstå straff, skal dog saken i alle tilfeller innbringes for herreds- eller byrett.
